

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-04-06/2012
P/12/057

Białystok, dnia 12 lipca 2012 r.

Pani
Alicja Katarzyna Geniusz
Dyrektor
Zespołu Szkół Nr 16 w Białymstoku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku przeprowadziła w Zespole Szkół nr 16 w Białymstoku (zwanym dalej „Szkołą” lub „Zespołem”) kontrolę kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli, podpisanym 29 czerwca 2012 roku, Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, kształcenie uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012. Ocenę pozytywną uzasadnia prawidłowa organizacja nauczania oraz realizacja zadań w zakresie kształcenia i rozwoju, zapewnienie wszystkim uczniom niepełnosprawnym opieki psychologiczno-pedagogicznej, właściwych warunków do nauki oraz odpowiedniej liczby, posiadających wymagane kwalifikacje, specjalistów i nauczycieli, zapewnienie nauczycielom stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, właściwe sprawowanie nadzoru pedagogicznego oraz prawidłowe gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na działalność statutową Szkoły.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczą:

- niezapewnienia należytych warunków w internacie Szkoły i braku odpowiedniej bazy sportowej do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- niewyodrębnienia w systemie informacji oświatowej (SIO) danych o liczbie uczniów niepełnosprawnych nie posiadających aktualnych orzeczeń o potrzebie szkolenia specjalnego,

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82

- przyjmowania uczniów nieposiadających aktualnych orzeczeń o potrzebie nauczania specjalnego,
 - nieumieszczenia w statucie Zespołu adnotacji o prowadzeniu nauczania w zawodzie fryzjer,
 - braku aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa przeciwpożarowego.
1. W latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012 w szkołach tworzących Zespół, tj. w Zasadniczej Szkole Zawodowej im. Marii Grzegorzewskiej (kształcąca młodzież upośledzoną w stopniu lekkim w zawodach: fryzjer, ogrodnik, stolarz, kucharz małej gastronomii, mechanik pojazdów samochodowych) oraz w Szkole Przystosobniającej do Pracy (kształcąca młodzież upośledzoną w stopniu umiarkowanym i znacznym), uczyło się odpowiednio 202, 208 i 217 uczniów².
 2. Statut Zespołu spełniał wymogi rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. *w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół*³, określone w załączniku Nr 5b i Nr 5f oraz uwzględniał zasady organizowania kształcenia specjalnego zawarte w art. 71b ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty*⁴. Prawidłowo realizowano postanowienia statutu dotyczące zasad rekrutacji uczniów, profilu kształcenia, liczebności oddziałów. W statucie Zespołu, nie określono jednak nazw wszystkich zawodów, w których kształciła szkoła zasadnicza, gdyż pominięto zawód fryzjer. Było to niezgodne z wymogami § 2 ust. 1 pkt 2 załącznika 5b ww. rozporządzenia.
 3. W Szkole właściwie realizowano tygodniowy wymiar godzin zajęć edukacyjnych. Plany nauczania na dany rok szkolny w zależności od rodzaju szkoły były zgodne z ramowymi planami określonymi w załącznikach nr 43 i 13 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. *w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych*⁵. Wszystkim uczniom Szkoły zapewniono pomoc psychologiczno-pedagogiczną, polegającą głównie na realizacji zajęć: dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, socjoterapeutycznych i logopedycznych. W zależności od potrzeb ustalonych w orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznych, w indywidualnych zajęciach z uczniami przestrzegano zaleceń dotyczących między innymi: prowadzenia terapii logopedycznej, usprawniania funkcji poznawczych, uczenia i ćwiczenia samoobsługi, podnoszenia poziomu emocjonalnego, stymulowania rozwoju mowy itp. Pozytywnie też należy ocenić realizację różnego rodzaju zajęć pozalekcyjnych, w tym: kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych oraz funkcjonowanie różnych kół zainteresowań. Dokumentacja szkolna w postaci dzienników lekcyjnych, dzienników zajęć wychowawczych i rewalidacyjno-wychowawczych (w tym zajęć logopedycznych oraz zajęć prowadzonych przez pedagoga i psychologa szkolnego), księgi uczniów, dzienników zajęć indywidualnego nauczania, odpowiadała wymogom rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. *w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji*⁶.

² tj. liczba uczniów klasyfikowanych na koniec roku szkolnego

³ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 23, poz. 225 ze zm.

Właściwie zorganizowano również nauczanie dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia indywidualnego (w okresie objętym kontrolą liczba takich uczniów wynosiła od 8 do 14). Nauczanie odbywało się zarówno w Szkole jak i w domu ucznia, a wymiar godzin zajęć edukacyjnych odpowiadał wymogom określonym w § 8 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. *w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży*⁷.

4. Zgodnie z wymogami określonymi w § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. *w sprawie nadzoru pedagogicznego*⁸ opracowano plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012. W ramach tego nadzoru, w każdym roku szkolnym przeprowadzano m.in.: kontrole przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej. Przeprowadzono także ewaluację wewnętrzną, której wyniki posłużyły (stwierdzono problemy dydaktyczno-wychowawcze, odnoszące się głównie do: niezadowolających wyników nauczania i niewłaściwego zachowania uczniów) do modyfikacji planu wychowawczego i profilaktyki oraz planów wychowawców klas.

Sprawozdania z nadzoru pedagogicznego oraz działalności Szkoły przedstawiano Radzie Pedagogicznej, zgodnie z postanowieniami art. 40 ust. 7 ustawy *o systemie oświaty*.

4. W Zespole zatrudniono kadrę pedagogiczną posiadającą wymagane kwalifikacje do prowadzenia zajęć z uczniami niepełnosprawnymi, przewidziane w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. *w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudniać nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli*⁹. Podejmowano także działania w zakresie dokształcania i doskonalenia umiejętności zawodowych nauczycieli.
5. Zgodnie z wymogami § 19 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. *w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*¹⁰ powołano zespoły planujące i koordynujące udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, które terminowo i prawidłowo wywiązały się z obowiązku opracowania dla każdego z uczniów indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego.
6. W okresie objętym kontrolą do Szkoły przyjmowani byli na ogół uczniowie posiadający aktualne orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Jednak w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012, Pani Dyrektor przyjęła odpowiednio 8, 5 i 9 uczniów nieposiadających ważnych orzeczeń w sprawie skierowania do kształcenia specjalnego (posiadali oni orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego na poziomie gimnazjalnym). Stanowiło to naruszenie § 7 ust. 5 i 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. *w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz*

⁷ Dz. U. Nr 175, poz. 1086

⁸ Dz. U. 168, poz. 1324

⁹ Dz. U. Nr 50, poz. 400 ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 228, poz. 1487

przechodzenia z jednych typów szkół do innych¹¹. Podejmowane przez Szkołę działania (prośby i ponaglenia) zmierzające do dostarczenia przez rodziców dzieci niepełnosprawnych aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego okazały się bezskuteczne.

7. Uczniom zapewniono profilaktyczną opiekę zdrowotną zgodnie z dyspozycją zawartą w § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą¹². W Szkole funkcjonuje gabinet opieki przedmedycznej, prowadzony przez NZOZ „PROMED-SCHOL” w Białymstoku, w którym pracuje jedna pielęgniarka.
8. Pani Dyrektor realizowała obowiązki wynikające z postanowień § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹³, i w każdym roku objętym kontrolą wyznaczone komisje dokonywały kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Zespołu, nie stwierdzając nieprawidłowości. Jednocześnie na bieżąco informowano organ prowadzący o nieprzystosowaniu budynku Szkoły (w szczególności pomieszczeń internatu), do potrzeb uczniów niepełnosprawnych.

Oględziny budynku Szkoły wykazały następujące nieprawidłowości związane z bazą lokalową:

- brak sali gimnastycznej, co uniemożliwiało w przypadku złych warunków atmosferycznych przeprowadzanie prawidłowych zajęć wychowania fizycznego (w takiej sytuacji zajęcia prowadzone są na wąskim korytarzu szkolnym). Zgodnie z art. 67 ustawy o systemie oświaty szkoła powinna zapewniać uczniom możliwość korzystania m.in. z zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych;
- niedostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek nie posiadał windy co uniemożliwiało uczniom niepełnosprawnym ruchowo dostęp do pomieszczeń szkolnych i internatu na I i II kondygnacji Szkoły;
- w pomieszczeniach internatu wieloosobowe sypialnie wychowanków (8 – 11 osobowe) nie zapewniały należytych warunków do odpoczynku i prowadzenia zajęć wychowawczych. Pokoje mieszkalne nie spełniały bowiem norm¹⁴ przewidzianych w § 57 ust. 2, § 72 ust. 1 oraz § 82 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁵ w zakresie wyposażenia sanitarnego, oświetlenia i wysokości pomieszczeń.

Do dnia kontroli NIK nie wykonano także decyzji Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku (w zakresie między innymi doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-

¹¹ Dz. U. Nr 26, poz. 232 ze zm.

¹² Dz. U. Nr 139, poz. 1133

¹³ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

¹⁴ Postanowienia § 2 ww. rozporządzenia stanowią, iż: „przepisy rozporządzenia stosuje się przy projektowaniu, budowie i przebudowie oraz przy zmianie sposobu użytkowania budynków oraz budowli nadziemnych i podziemnych spełniających funkcje użytkowe budynków”

¹⁵ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.

technicznego ścian, podłóg i sufitów w pokojach mieszkalnych internatu, oraz usunięcie zacieków na suficie w toalecie internatu), której termin realizacji został przesunięty na 31.08.2012 r.

Ponadto nie zaktualizowano instrukcji bezpieczeństwa pożarowego przyjętej 21 stycznia 2010 r., co stanowiło naruszenie § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku¹⁶ w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, wymagającego okresowej aktualizacji, co najmniej raz na 2 lata”. Od aktualizacji odstąpiono ze względu na planowaną z dniem 2 września 2012 r. zmianę siedziby szkoły oraz z powodów finansowych.

Najwyższa Izba Kontroli w związku z powzięciem informacji¹⁷ o zmianie siedziby Szkoły z dniem 1 września 2012 roku, odstępuje od formułowania wniosków dotyczących poprawy warunków sanitarnych i lokalowych w pomieszczeniach internatu.

9. W okresie objętym kontrolą, wydatki na finansowanie działalności Szkoły zostały zrealizowane w granicach kwot określonych w planie w planie finansowym i wyniosły: w 2010 roku – 5.003 tys. zł, co stanowiło 100% planu po zmianach, w 2011 roku – 5.442 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach, w 2012 roku (za 1 kwartały) – 1.825 tys. zł, tj. 31,4% planu po zmianach. Największy udział w wykonanych wydatkach stanowiły wynagrodzenia wraz pochodnymi, które wyniosły odpowiednio: 4.812 tys. zł (96,1%) w 2010 roku i 5.293 tys. zł (97,2%) w 2011 roku. Średni miesięczny koszt utrzymania ucznia w latach 2010-2011 wynosił 1 796 zł i 1,902 zł, a do końca maja 2012 r. – 2.553 zł, zaś średnie miesięczne koszty pobytu wychowanka w internacie odpowiednio: 1.285 zł, 1.292 zł i 1.774 zł.
10. W Szkole prowadzone były bazy danych, należące do system informacji oświatowej (SIO), obejmujące m.in. liczbę uczniów niepełnosprawnych, z uwzględnieniem poszczególnych rodzajów niepełnosprawności, stosownie do wymagań art. 3 ust. 3 pkt 1 lit. h ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o *systemie informacji oświatowej*¹⁸.

W badanym okresie dane z bazy SIO, były przekazywane organowi prowadzącemu w ciągu trzech dni od dnia 30 września, tj. w terminie określonym w § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 16 grudnia 2004 r. w *sprawie szczegółowego zakresu danych w bazach danych oświatowych, zakresu danych identyfikujących podmioty prowadzące bazy danych oświatowych, terminów przekazywania danych między bazami danych oświatowych oraz wzorów wydruków zestawień zbiorczych*¹⁹. Ustalono jednak, iż na dzień 30 września 2011 roku, Pani Wicedyrektor Zespołu wykazała w bazie SIO (tj. na dzień sporządzenia raportu SIO) 227 uczniów Szkoły, przy czym jednak nie podała, iż 5 z nich

¹⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 109, poz. 719

¹⁷ uzyskanej od Prezydenta Miasta Białegostoku w formie wyjaśnień

¹⁸ Dz. U. Nr 49, poz. 463 ze zm. Z dniem 30 kwietnia 2012 r. ustawa powyższa zastąpiona została ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. Nr 139, poz. 814)

¹⁹ Dz. U. Nr 277, poz. 2746 ze zm.

nie posiada aktualnych orzeczeń o potrzebie nauczania specjalnego. Otrzymana subwencja na tych uczniów, wynosiła ogółem 59.682 zł²⁰.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) podawanie w systemie informacji oświatowej informacji o liczbie uczniów nie posiadających aktualnych orzeczeń o potrzebie nauczania specjalnego,
- 2) podjęcie skutecznych działań celem wyegzekwowania brakujących orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznych,
- 3) zapewnienie zaktualizowania w statucie Zespołu nazw zawodów, w których kształci szkoła zasadnicza,
- 4) opracowanie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla nowej siedziby szkoły.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Dyrektor o przedstawienie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub o przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Agata Katarzyna Ciupa
WICEDYREKTOR

²⁰ Wyliczenia otrzymanej subwencji na 5 uczniów nie posiadających aktualnych orzeczeń, dokonał Kierownik Referatu Planowania Budżetu i Sprawozdawczości UM w Białymstoku - na podstawie przedłożonej informacji o stopniu niepełnosprawności i sprzężeniach zwrotnych ww. uczniów